

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 10 K,
za dijake 6 K.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Cerkvenoglasbena liturgika.

Fr. Ferjančič.

(Dalje.)

č) Sekvenca „Dies irae“.

Pri vsaki peti črni maši se poje tudi krasna latinska sekvenca „Dies irae“. V prvih šestih kiticah se nam na pretresljiv način slika konec sveta in poslednja sodba; nadaljne kitice pa izražajo naše občutke ob tej resni misli, občutke strahu in trepetanja, hkrati pa tudi občutke vernega zaupanja, ki se izlivajo v pristrčno prošnjo za milostno sodbo. Sekvenca je zelo obširna, obsega namreč 19 kitic; zato hočemo tu postaviti samo začetek n konec, namreč prve tri in zadnje tri kitice.

Dies irae, dies illa,
Solvēt saeculum in favilla:
Teste David cum Sibylla.

Quantus tremor est futurus,
Quando judex est venturus,
Cuncta stricte discussurus!

Tuba mirum spargens sonum
Per sepulchra regionum,
Coget omnes ante thronum.

Strašen dan bo dan plačila,
Zemlja v prah se bo zdrobila,
priča David in Sibila,

Kolik strah bo vstal v naravi,
ko Sodnik v mogočni slavi
na odgovor vse postavi!

Tromba silno bo zapela,
do vseh mrtvih zadonela,
jim pred sodnji stol velela.

* * *

Oro supplex et acclinis,
Cor contritum quasi cinis:
Gere curam mei finis.

Lacrimosa dies illa,
Qua resurget ex favilla,
Judicandus homo reus.

Huic ergo parce Deus:
Pie Jesu Domine,
Dona eis requiem. Amen.

V prahu k tebi, Bog, zdihujem,
srce strto ti darujem,
konec ti priporočujem.

O pregrozni dan jokanja,
ko iz grobnega bo spanja
vstajal grešnik — v sodbo siljen!

Bodi mu, Gospod, usmiljen:
ljubi Jezus, ti mu daj
rajski mir na vekomaj. Amen.

Slovenski prevod cele sekvence izpod peresa dr. Gr. Pečjaka je prinesel Cerkveni Glasbenik l. 1814., št. 1., stran 10.

Drugo, kar je treba vedeti o tej sekvenci, glej v tem spisu v Cerkv. Glasb. l. 1918., št. 7., stran 51., kjer se obravnavajo sekvence v obče.

d) Ofertorij.

Domine Jesu Christe, rex glóriæ,
 Libera ánimas ómnium fidélium
 defunctórum de poenis inférni
 et de profúndo lacu:
 libera eas de ore leonis,
 ne absórbeat eas tártarus,
 ne cadant in obscúrum:
 sed signifer sanctus Michael
 repraeséntet eas in lucem sanctam:
 *Quam olim Abrahæ promisisti,
 et sémini ejus.
 Hóstias et preces tibi, Dómine,
 laudis offérimus:
 tu súscipe pro animábus illis,
 quarum hódie memóriam fácimus:
 fac eas, Dómine, de morte
 transire ad vitam:
 *Quam olim Abrahæ promisisti,
 et sémini eius.

Gospod Jezus Kristus, kralj slave,
 obvaruj duše vseh vernih
 mrtvih peklenskih kazni
 in globokega prepada:
 otmi jih levovega žrela,
 da jih ne pogoltné pekel,
 da ne pridejo v temo:
 temveč zastavonoša sveti Mihael
 naj jih privede v sveto luč!
 *katero si nekđaj Abrahamu obljubil
 in zarodu njegovemu.
 Daritve in molitve tebi, Gospod,
 hvalne darujemo:
 Ti jih sprejmi za tiste duše
 katerih spomin danes obhajamo:
 daj jim, o Gospod, od smrti
 preseliti se v življenje:
 *katero si nekđaj Abrahamu obljubil
 in zarodu njegovemu.

Ta ofertorij je še ohranil nekdanjo staro obliko ofertorijev, ima namreč antifono in verze, ter se ponavljajo sklepne besede v antifoni; zato je precej daljši od drugih ofertorijev.

Pomen tega ofertorija pa ni tako lahko umljiv. Ker se namreč omenjajo v njem peklenske kazni in pekel, bi vtegnil kdo misliti, da prosi sv. Cerkev za rešitev pogođenih iz pekla, od koder po nauku sv. vere ni rešitve. Temu pa ni tako. Vzeti je velikoveč ta ofertorij v dramatičnem zmislu. Sv. Cerkev namreč se v duhu postavlja v ono resno smrtno uro, ko se duša še ni ločila od telesa, ko se pa ima pravkar odločiti njena usoda za večnost. V tem položaju je pač umestno, da prosi sv. Cerkev, naj bi Gospod dušo obvaroval peklenskih kazni. S tem, da kliče sv. Cerkev božje usmiljenje nasproti kaznujoči božji pravičnosti, ki pahne grešnika v pekel, ne namerava drugega, kakor nakloniti vernim dušam tolažbo, polajšanje v njihovem trpljenju in skorajšno rešitev.

Drugi pa razlagajo besedilo tega ofertorija v tem zmislu, da pomenja beseda „infernus“ v tej zvezi samo vice in ne pekel, kakor je njen navedni pomen. To pa zaradi tega, ker so vice v primeri z nebeško slavo res nekak pekel, in ker so v vicah podobne kazni kakor v peklu, samo da niso večne.

e) Komunija.

Lux aeterna luceat eis, Dómine:

*Cum sanctis tuis in aeternum,

Quia pius es.

Requiem aeternam dona eis,

Dómine: et lux perpétua

luceat eis:

Cum sanctis tuis in aeternum,

quia pius es.

Večna luč naj jim sveti, o Gospod:

*s svetniki tvojimi na veke,

ker si milostljiv.

Večni mir podari jim,

o Gospod: in večna luč

naj jim sveti:

s svetniki tvojimi na veke,

ker si milostljiv.

Tudi ta komunija je deloma ohranila prvotno staro obliko, ker obstoji iz antifone in verza. Kakor iz vseh drugih spevov črne maše odmeva ponovno tudi iz komunije mila prošnja sv. Cerkve za rešitev vernih duš iz vic.

O vseh navedenih spevih črne sv. maše velja isto, kar smo že prej slišali o slovesni in peti sv. maši, da se namreč ti spevi ne smejo opuščati, temveč jih je treba kvečjemu recitirati.

Da se črne maše namesto z „Ite missa est“ končavajo z „Requiescant in pace“ in z odgovorom „Amen“, o tem se je tudi že drugje obravnavalo.

f) Libera.

Po končani peti črni maši so večinoma še molitve pri mrtvaškem odru v cerkvi, takoimenovana „absolutio ad tumulum“. Pri tej priliki se poje naslednji rezponzorij:

Libera me, Dómine,

de morte aeterna

in die illa tremenda:

*Quando coeli movendi sunt

et terra!

†Dum véneris iudicáre

saeculum per ignem.

V. Tremens factus sum ego

et timeo,

dum discússio vénerit

atque ventura ira,

*Quando coeli movéndi sunt

et terra.

V. Dies illa, dies irae,

calamitátis et misériae,

dies magna et amára valde.

†Dum véneris iudicáre

saeculum per ignem.

V. Réquiem aeternam dona eis,

Domine: et lux perpétua

luceat eis.

Reši me, o Gospod,

večne smrti

oni strašni dan:

*ko se bodo gibala nebesa

in zemlja:

†Ko boš prihajal sodit

svet z ognjem.

V. Trepetam

in se bojim (dne),

ko bo prišla preiskava (sodba)

in prihodnja jeza.

*Ko se bodo gibala nebesa

in zemlja.

V. Tisti (strašni) dan, dan jeze,

nesreče in groze,

veliki dan in neizrečeno grenak.

†Ko boš prihajal sodit

svet z ognjem.

V. Večni mir jim daj,

o Gospod: in večna luč

naj jim sveti.

Nato se spev ponovi od začetka do V. Tremens.

Pevci naj s tem spevom ne začno prej, dokler ne dospe celebrant ali vsaj subdijakon s križem do mrtvaškega odra ali tumbe. (S. R. C. 8. sept. 1861 in 22. marca 1862.) „Libera“ se poje najprimerneje koralno, vendar pri večjih slovesnostih se sme peti tudi večglasno, oziroma s spremeljevanjem orgelj ali instrumentov. „Kyrie eleison“ ob koncu tega speva, kakor tudi nadaljni verzikeljni naj se pojo vselej koralno. (Dajte prih.)

Vatroslav Lisinski.

(Ob stoletnici njegovega rojstva¹⁾.)

Fran Mlinar — Cigale.

Na mokro vlažno jesensko nedeljo (26. X. 1919.) so odkrili Vatroslavu Lisinskemu, stvaritelju hrvaške opere, spominsko ploščo v Zagrebu na Ilici št. 37. Prejšnje popoldne so se poklonila društva, zastopstva in mladina na njegovem grobu, položili vence in govorili zanosne govore v slavo njega, ki se je narodil pred sto leti in ne niti 35 let star umrl pomanjkanja in revščine. Če je čigava usoda bila tragična, bila je zvrhana mera tragike v življenju in delovanju tega glasbenika: rodna zemlja mu ni mogla nuditi niti borne skorjice kruba, s katero bi se bil on, človek najskromnejših potreb, zadovoljil in drugi del te tragike je kakor navadno vseh ljudij velikega duha in intencij —: da je bilo treba par desetletij po smrti Lisinskega zopet odkriti, ker ga ni skoraj nihče več poznal, kaj šele da bi se zavedal njegove velike važnosti na polju jugoslovanske oziroma hrvaške glasbe.

Vatroslav Lisinski²⁾ se je rodil v Zagrebu 8. julija 1819. Njegov oče Andrej Fuchs je bil Slovenec doma nekje od Novega mesta ali izpod Gornjancev, ki se je pa kasneje preselil v Zagreb, kjer je bil čislan trgovec in posestnik. Mati Anka je bila Hrvatica, pobožna in blaga žena, ki je rada pevala stare narodne pesmi, posebno cerkvene. Še kot mal otrok si poškoduje Vatroslav nogo, tako da je celo svoje življenje ostal pohabljenec in moral rabiti palico. — Brezdvomno je ta telesni pogrešek globoko vplival na razvoj

¹⁾ Kot viri so mi s'uzili Fr. Ks. Kuhačeva knjiga „Vatroslav Lisinski i njegova doba“, izšla v izdanih „Matice Hrv.“ za leto 1887 (druga izdaja leta 1904); knjiga je pisana z gorko ljubeznijo in njen obširni material nam podaja jako popolno sliko Lisinskega in njegove dobe. Baš za njegovo stoletnico je izšla v izdanih „Matice Hrv.“ izvanredno zanimiva knjiga „Vatroslav Lisinski u kolu Ilira“. Avtorica je pranečakinja skladateljeva Antonija Kassowitz — Cvijić. Veliko detajlov, intimnih sličic in črtic iz dobe ilirskega pokreta služi v jasnejšo ilustracijo Lisinskijevega življenja. Knjiga je pisana zanimivo, novelistično in je le škoda, da se ne dá vselej ugotoviti, kje prenehajo dejstva in pričenja pesnitev, ker fantazija vsekakor igra precejšnjo vlogo. Končno naj še omenim lepo opremljeno brošuro, ki pa je pravzaprav samo ekscerpt Kuhačeve biografije, namreč „V. Lisinski, v izdanju „Pučke knjige o glasbi“ založba Kuglija v Zagrebu. — Ob slavnostnih dneh stoletnice 25. in 26. okt. t. l. je izšlo v dnevniških več. fejttonov in razprav o L., ki so podajali večinoma le običajno frazeologijo slavnostnih dni

²⁾ L., ki se je v resnici pisal Ignacij Fuchs, je pozneje v krogu mladih ilircv dobil naziv Vatroslav. Priimek „Lisinski“ mu je služil začetkoma le kot umetniški psevdonim, leta 1850. pa je premenil z dovoljenjem kr. zemałjske vlade v Zagrebu svoj priimek „Fuchs“ v „Lisinski“.

dečkovega naturela: postal je boječ, neodločen in samotarec, noga mu je prizadevala večkrat težke bolečine in zunanja pohabljenost je povzročila njegovo družabno osamelost, vzela mu je podjetnost in energijo. Razvilo se mu je pa zato bogato duševno življenje, ki ga je pa skrival pred vsakdanjo okolico in le osebam svojega najintimnejšega kroga je dovolil pogled v notranjost svoje lepe in nežne duše. To so momenti, ki so odločnoče vplivali na Lisinskijev razvoj kot človek in glasbenik. V „Porinu“, svojem najboljšem delu, se sicer ta skromni človek razplamti, piše junaško opero — pa kakor je drzovito in impulzivno njegovo junaštvo, ki je je razplamtela ljubezen do naroda in domovine, tako iskreno ganljiva in do srca segajoča so zopet njegova lirična mesta in tem slednjim bi jaz skoraj prisodil prvenstvo pred prvimi. Lisinski je zapravo pesnik neizpoljenih hrepenenj in vročih želja — njegova globoka čuvstvenost in sentimentalnost pa je bila povzrokovana v prvi vrsti v njegovih najosebnejših odnošajih.

Lisinski je obiskoval v Zagrebu gimnazijo in zvršil tam tudi pravoslovno akademijo leta 1842. Učil se je pridno in dobro obvladal pet jezikov: hrvaško, nemško, latinsko, francosko in češčino, v kateri se je kasneje izpopolnil. V gimnaziji se je začel Lisinski učiti tudi glasbe; prvi učitelj mu je bil neki Rešl, potem pa Sojka, učitelj na zagrebški preparandiji. Tudi njegova sestra Marija, ki se je šolala v prvovrstnem zavodu v Gradcu in vživala tam temeljit pouk v klavirju, je kolikortoliko vplivala na glasbeno vzgojo Vatroslava. Pravi njegov glasbeni učitelj pa je bil še-le Weisner pl. Morgenstern, priznan glasbenik, virtuozi na več godalih in tedaj koralist zagrebške katedralke. Pri njem se je učil mladi akademik harmonije in kontrapunkta in sicer z velikim uspehom. V tem času organizira Lisinski med dijaki nekako pevsko in glasbeno društvo, prireja sam narodne popevke za moški zbor in jih s svojim zborom uspešno prednaša. Navdušena akademska mladina, zlasti Albert pl. Štriga dovedejo Lisinskega v kolo Ilirciv, onih idealnih ljudi, ki so si stavili osamosvojitve in ujedinjenje južnih Slovanov za svojo nalogo in to v časih in razmerah, ki so bile vse prej kot ugodne. Res je tudi, da so izvečine vsi predstavniki tega pokreta žrtvovali svojemu idealu življenje in imetje, če so ga imeli, a drugi zopet so svoj živdan ostali siromaki. Tudi Lisinskemu so se v krogu navdušenih Ilirciv odprla povsem nova pota; zaslutil je že tedaj iz daleka nalogo, ki ga čaka v bodočnosti: s pomočjo glasbe, te plemenite pa neodoljive sile, podpirati narodni prepoved, navduševati malosrčne in z v srce segajočimi zvoki muzike prisiliti vsakega k spoštovanju in občudovanju naroda in ljudske duše.

Navdušenje mladih narodnih bojevnikov je rodilo prvo samostojno Lisinskijevo popevko „Iz Zagorja“ ob priliki vrnitve Ljud. Gaja, ilirskega voditelja, iz Dalmacije v Zagreb. Pesem je izvala navdušenje in je poznana pozneje pod „tekstom „Prosto ptica zrakom leti“ kot revolucionarna budnica.

Po dokončanih pravniških študijah je služil Lisinski od l. 1842 do 1847. kit bilježnik (koncipist) banskega stola (odgovarja našemu deželnemu sodišču) brez plače. Oče mu je umrl že za časa njegovih študij in gmotne razmere gospodarstva so se pokazale po njegovi smrti jako neugodne. Lisinski si je

pomagal z poučevanjem petja in klavirja in cel čas pridno komponiral. Najznamenitejše delo te dobe je prva Lisinskijeva in hrvatska opera sploh „Ljubav i Zloba“, ki so jo izvajali diletantje v zagrebškem gledališču prvokrat 28. marca 1846. Štriga, Lisinskijev spiritus agens, je občutil potrebo narodne hrvaške opere, ker je čutil, da je treba nacionalno misel tudi z umetnostjo propagirati in baš narodna opera bi bila zmožna nacionalno in patrijotično hrvaško mišljenje mogočno podpreti in razširiti. Lisinski, ki je mel komaj dobro fundirane pojme o harmoniji in nekaj malega o instrumentaciji, se je le prisiljen lotil tolikega dela kot je opera, dobro vedoč, da mu še manjka sposobnih zmožnosti. Vendar delal je, bolj instinktivno kot po programu, ker o celem ustroju opere je imel le bolj nejasne pojme; pri instrumentaciji mu je pomagal njegov učitelj Wiesner-Morgenstern in dejstvo prve hrvaške opere je bilo neuvrženo, ko se je zvršila prva predstava pred navdušenim občinstvom.

Prihodnjega leta pregovori Štriga Lisinskega, da se poda z moškim kvartetom Stazić-Štriga-Piebler-Livadić na koncertno turnejo v Belgrad in čez Novi Sad in Mitrovico nazaj v Zagreb. Dosegli so povsod velike uspehe, seveda predvsem moralne, kakor je Štriga, duša tega podvzetja sam pripovedoval Kubaču: „Moja je glavna namjera s tim koncertima bila ta, da u Srbiji i u Bačkoj predobijemo ljude za ilirsko glasbeno naše nastojanje, da tamo uzbudimo glasbene i patriotske talente na sličan rad... pa ako je moguće, da u Srba probudimo i širimo bratinsko ljubav za Hrvate.“³⁾ Kmalu nato odide Lisinski v Prago, da na ondotnem konservatoriju zvrši glasbene nauke in da more potem kot diplomiran glasbenik dobiti tudi eksistenčno možnost med svojimi rojaki. Razni požrtvovalni rodoljubi, njim na čelu Štriga, so ga gmotno podpirali. Ker ga radi njegove starosti niso sprejeli na konservatorij, vpisal se je v višjo orgljarško šolo, kjer se je učil pri ravnatelju Pitschu harmonije, v kompoziciji in instrumentaciji pa ga je privatno poučeval ravnatelj praškega konservatorija Kittl. Z dvema presledkoma je ostal v Pragi do leta 1850. Diplome ni prinesel iz Prage nobene, ker mu kot eksternistu niso dovolili polagati izpita na konservatoriju, pač pa priznanje svojih učiteljev, predvsem Kittla, sveto voljo s svojim večjim znanjem služiti narodu in pa celo vrsto kompozicij: pesmi, overtur, glasbeno idilo „Večer“ in novo hrvaško opero „Porin“.

V Zagrebu so se vse Lisinskijeve iluzije razpršile v prazen nič. Vloga, ki jo je igral odslej naprej v Zagrebu, je bila za njega poniževalna, pa tudi več kot sramotna za one ljudi, ki so mu nakladali pač dela preko njegovih moči, vzkratili mu pa ne samo pravično priznanje ampak tudi krvavo zasluženo plačilo. Mesto ravnatelja „Glasbene šole“ so ga nastavili za neplačanega nadzornika, ki je bil de facto artistski vodja zavoda. V teh žalostnih razmerah, ko je slabše živel kot berač na cesti in dobesedno kruto stradal, je prepisal na čisto svojo opero „Porin“ — „Božjom pomočju“ kot je sam zapisal na konec opere 11. januarja 1851. Ko je popolnoma obupal, da si more kdaj s

³⁾ Prim. „V. Lis i njegova doba“ str. 78.

svoje umetnostjo osigurati gotov obstanek in ko je tudi prošnja na „Matico Ilirsko“, da mu pomore pri izdaji skladb, ostala brezuspešna, prosi za mesto sodnega avskultanta, kjer ga tudi z 300 gl. adjutuma začasno nastavijo. Kompozicij iz te zadnje dobe ni, ker se je namenoma hotel odtrgati od glasbe. V avgustu 1853. zaprosi za mesto kotarskega (okrajnega) aktuarja; (prošnja je bila neugodno rešena še-le po njegovi smrti in se mu tudi zato ni mogla dostaviti, ker za Lisinskega takrat že več vedeli niso). Zdravstveno stanje se mu v tem času spričo velikih dušnih in telesnih naporov zelo poslabša, začne hirati in propadati. Prijatelji in znanci se ne brigajo več zanj, živi v največji bedi in edino njegova zvesta zaročenka Hedviga Banova mu požrtvovalno streže in bdi kot angelj nad njim njegove zadnje ure. Zadnje čase čita sveto pismo in si kakor pripovednje Kuhač sam skomponira na smrtni postelji nagrobnico: „Jeder Mensch muß sterben“. 31. maja 1854. zatisne svoje trudne oči za vedno, ne še čisto 35 let star in ne da bi doživel izvajanje svojega največjega dela: opere „Porin“.

To je na kratko življenje prvega in za dolgo največjega hrvaškega komponista. Kljub siromaštvu, v katerem je živel, kljub bedi, s katero se je boril, moramo nehotе občudovati njegovo tvorno silo. Njegovih kompozicij je okrog sto ⁴⁾. Najprvo je imenovati njegovi dve operi „Ljubav i zloba“ in „Porin“, potem ima 7 overtur, idilo „Večer“, veliki potpourri „Jeka ilirskih napjeva“ in „Koncertna poloneza“ vse za orkester, nato zборе in samospeve v hrvaškem, nemškem in češkem jeziku, nato še celo vrsto plesov in koračnic deloma za klavir deloma za orkester. Imel je čudovito smisel za kolorit in nacionalno noto; njegove češke pesmi za en glas in klavir se tako pristno češko občutene, da je treba že zgodovinskega dokazila, da potekajo od Lisinskega. Ena njegovih popevk je v Češki celo ponarodela. Kako visoko so ga Čehi cenili, kaže poleg tega, da so ga opetovano pozvali v Prago in mu ponudili zasigurano existenco, kar pa je domoljub Lisinski odklonil — tudi še dejstvo, da so v album „Perly české“, ki so ga poklonili 1855. cesarju in cesarici, sprejeli dve Lisinskijevi in samo še eno drugo češko pesem. Idilo „Večer“ je posvetil Lisinski svojemu učitelju Kittlu, ravnatelju praškega konservatorija, ki jo je prvič izvajal v Pragi l. 1850. v konservatorijskem koncertu. Čudovito fina in nežna skladba, polna lepih barv in vbransti, deluje danes še z isto nezmanjšano silo. Overture so pisane večidel v klasični obliki, pa izrazito; čudimo se, odkod pri njem tolika invencija in verziranost orkestralne tehnike še za časa njegovih pomankljivih študij.

Glavno njegovo delo je junaška opera „Porin“ ⁵⁾. V „Ljubav i Zloba“ ni Lisinski še samosvoj, bori se še z materijo, a v „Porinu“ vlada nad vsem aparatom že prav suverensko. Njegova zasluga je, da je vstvaril nacionalno

⁴⁾ Kuhač jih našteva sicer blizu 200, pa on šteje v patrijotskem navdušenju vsako predelavo ene kompozicije za novo delo. — Sam L. piše 25. V. 1852., da ima okoli sto glasbenih del.

⁵⁾ Klavirski izvleček „Porina“ za klavir dvoročno s podloženim tekstom od Srečka Albinija je izšel pri Kugliju v Zagrebu. V kratkem ima iziti nov izvleček z vsemi glasovi po originalni partituri od prof. Lhotke.

opero, izklesal narodni slog, ki so ga najinteligentnejše glave pri nas tisti čas komaj slutile. Pomislimo le, da so dobili Rusi, ta veliki narod, svojo narodno opero samo sedem let pred „Ljubav i Zloba“. — Glinka je podal Rusom „Žiznj za carja“ leta 1837. Čehi ne vedo leta 1844. tudi še nič za narodno opero. Naši Ilirci so v tem času tudi že teoretično bili na jasnem, kakšna bodi narodna glasba.

Stanko Vraz je zapisal ⁶⁾ „Lisinski bio prvi, koji je na temelju pučke glazbe zamislio slavensku umjetničku glazbu, i to na osnovu teoretske analize“. In gotovo je to stvarjanje bilo pravi umetno nacionalni stil; ni golo posnemanje narodne pesmi, marveč analogno stvarjenje, tako da poslušalec čuti, to je kri od naše krvi, hkrati pa se divi skladatelju, ki je umetnosti dostojno in predmetu prikladno izrazil svoje misli.

Zanimivo bi bilo določiti, kateri faktorji so vse vplivali na Lisinskijev slog. —

„Porin“ je po svoji koncepciji velika pariška opera à la Meyerbeer in to morda iz sledečih vzrokov: enkrat je vplivala v tej smeri že junaška snov iz hrvaške preteklosti in nič manj ne stremljenje dati Hrvatom narodno opero, ki bi jih stavila na isto stopnjo z drugimi kulturnimi narodi. Ravno v oni dobi je dominiral na svetovnih odrih Meyerbeer s svojo veliko patetično, rafinirano, semintja kajpada tudi korumpirano umetnostjo — zato ni čuda, da so s to formo upali Ilirci stopiti v kolo kulturnih narodov, hkrati pa dvigniti narodno zavest, s tem, da pokažejo svetu odlomek domače junaške preteklosti. Tako je logično prišlo do tega, da v heroičnih partijah prevladuje duh velike opere, efektne teme in grandiozno zgrajeni figuri. Imamo pa vmes toliko pristno našega, domačega, da odtehta tujo primes v dvojni meri. In še eno čudo: slog te opere je Slovincem in Hrvatom epako domač, ne moreš skoraj reči, to je hrvaško in samo hrvaško razun morda ženski zbor začetkom II. dejanja. Gotovo je, da smo si bili mi v svojem narodnem jedinstvu veliko bližji leta 1848. kot pa danes po 70 tih letih. Takrat smo ravno začeli živeti kulturno in narodno življenje, pa so nas nato stalno ločili in razvijali smo se zanaprej v nasprotni smeri. Individualnost vsakega plemena je z razvojem rastla, tako da smo po dobrih 50-tih letih imeli že precej različne načine umetniškega izražanja. — V Pragi so živeli v tisti dobi še v duhu klasikov Glucka in Mozarta, pa tem vplivom se je Lisinski uspešno branil, čeprav ne toli uspešno, da bi se ne dali mestoma zaslediti vplivi Mozarta. To so pa samo zunanji vplivi šole in še ti prav neznatni.

Po smrti so umetnika kmalu pozabili in ravno tako njegovo glasbo. Šele Kubač je s svojo knjigo (1887) pobudil zopetno zanimanje; opero „Porin“ so pa šele 2. oktobra 1897. prvič peli v Zagrebu — takrat pa z največjim triumfom za rano umrlega skladatelja. Letos so proslavili v dneh 24. in 25. oktobra stoletnico njegovega rojstva. Poklonili so se duhu Lisinskega zastopniki združenega naroda jugoslavanskega, v gledišču so peli „Porina“ v novi opremi in na novo naštudiranega, a v posebni koncertni matineji je

⁶⁾ Čitirano po V. Lisinski u kolu „Ira“ str. 137.

izvajalo pevsko društvo „Lisinski“ nekatere njegove vokalne, gledališki orkester pa dve njegovi orkestralni skladbi 7). Slavlje je bilo pomembno ne samo kot glasbenohistorična prireditelja, ampak tudi brez ozira na davnopreteklo dobo njih postanka biva v teh skladbah še dandanes životvorna moč, najboljše znamenje njih notranje vrednosti. O operi „Porin“ morem z najboljšim prepričanjem trditi, da četudi pravzaprav prvenec, dosega nivo povprečnih repertoarnih oper in Hrvatje bi mogli biti nanjo le ponosni, da so jo tudi o pravem času znali ceniti.

Vprašal bo morda kdo, če se je Lisinski vdejeval tudi v cerkveni glasbi. O tem ni dosti poročati. Njegova pranečakinja pripoveduje v svoji knjigi, da je za časa gimnazijskih študij tupatam zamenil pri nedeljski šolski maši starega organista v cerkvi sv. Katarine. Cerkevni kompoziciji ima menda samo dve: „Oče naš“ (tekst zložil Ivan Trnski) in otortorij „Cum invocarem, exaudivit me.“ Lisinski piše sicer sam v nekem pismu, da namerava napisati napeve za celo mašo, pridigo in druge svečanosti v narodnem duhu po vzgledu Haydnove maše in jih posvetiti biskupu Stroßmajerju, a teh napevov ni nikjer moči najti.

Da bi bil Lisinski živel v normalnih razmerah, imel vsaj skromen košček kruha in naprej komponiral — o tem je nesmisel pisati, ker se ne more več zgoditi. Vendar bridko je človeku pri srcu, če pomisli, da je tolik talent vsledbrezbrižnosti nekaterih, ki so mu mogli pomagati, izhiral in zapadel prerani smrti. Tragično je to ne samo za žrtev samo, zdi se mi, da še bolj za narod, ki s svojo brezbriznostjo onemogoči od Boga blagoslovljenemu umetniku proslaviti narodovo in svoje ime križem sveta, da svetla zvezda, ne da bi se mogla razžareti na horizontu, vtone zopet v mrak in pozabljenje. Da se le ne bi ta usodepolna zmota pri nas prevečkrat ponovila!

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

Odbor Cec. društva je imel 27. nov. redno sejo. Predsednik svetnik P. H. Sattner poroča, da je dobilo društvo od vlade podporo v znesku 2000 K, namenjeno šoli in „Cerkv. Glasbeniku“, od Kranjske hranilnice pa 300 K. — Ravnatelj orgljarske šole Premrl poroča o šolskih zadevah. Letos je vstopilo 10 novih učencev, štirje bivši učenci so se vrnili od vojakov in bodo študije nadaljevali. Vseh učencev je edenindvajset. Poučuje devet učiteljev, dr. Kimovec, dr. Mantuani, Premrl, Vedral in Zabret poučujejo glasbene predmete, ostali štirje: revizor Ferjančič zadružništvo in knjigovodstvo, Komlanec verouk, P. Leko srbohrvaščino, Potočnik računstvo. Šolnino, nastavljeno od odbora po 5 K na mesec, so plačali vsi učenci razen enega, ki prosi za oproščenje. Se mu ugodí. 28. oktobra se je ustanovil v orgljarski šoli „Orel“. Učenci so kot

7) Spored matineje 26. 10. t. l.: 1) „Večer“ idila za veliki orkester. 2) a) „Oče naš“ b) „Putnik“ (moški zbori) 3) a) „Slaviček a starost“ b) „Na Jünu“ c) Slovenske pučke pjesme: „Tam na placu“, „Od straže Hrvaške.“ (za glas z klavirjem) 4) a) „Prelja“ b) „Moja ladja“ (moški zbori) 5) „Bellona“ Overtura za veliki orkester.

posebna skupina pristopili k Orlovski zvezi. Ob določenih dneih imajo telovadbo in fantovske večere. Od Kršč. Soc. Zveze so dobili tamburice in se privatno nanje vadijo. — Ustanovnina za Cec. društvo se določi na 100 K. — Reši se nekaj drugih stvarnih zadev. Blagajnik ravnatelj Dostal poda blagajniško poročilo, ki je za sedanje razmere še dokaj zadovoljivo. Za vsak slučaj je društvu na razpologo še nekaj rezervnega fonda. Ker so učitelji v orgljarski šoli primeroma jako slabo plačani, se jim nagrada za letno tedensko uro zviša od 100 na 150 K.

Organistovske zadeve.

Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani je imelo 11. dec. redno odborovo sejo. Predsednik Premrl je poročal o delovanju društva tekom zadnjih petih mesecev. Na ministrstvo za socialne zadeve v Beogradu se je meseca julija odposlala spomenica o bednem položaju slovenskih organistov in hkrati prošnja za draginjsko podporo. Dobili nismo niti odgovora. Meseca oktobra je društvo potom Jugoslovanske Strokovne Zveze naslovalo prošnjo za draginjske doklade organistov na naše pokrajinsko peverjeništvu za uk in bogočastje. Žal tudi tu nismo imeli uspeha. Jug. Strok. Zveza nam je obljubila, da bo stvar poskusila še enkrat na lastno roko. K J. S. Zvezi je pristopilo do sedaj 67 organistov iz ljubljanske škofije. Izpočetka so dobivali kot društveno glasilo „Naša moč“; ko je „Naša moč“ prenehala, pa „Večern list“ od srede. Na Jug. Strok. Zvezo smo pri vstopu vanjo na sestanku meseca junija stavili velike upe; pozneje se je navdušenje za njo v organistovskih vrstah precej ohladilo. Mnogo organistov in tudi duhovniški krogi našega pristopa k Zvezi ne odobravajo. Vendar zaenkrat hočemo počakati, kako se stvari razvijejo in kaj nam utegne prinesiti bližnja bodočnost. Dalje poroča predsednik, da se je na povabilo g. dekana Koblarja udeležil 15. okt. pastoralne dekanijske konference v Kranju, kjer je o organistovskem vprašanju poročal župnik Mikš iz Trstenika. G. poročevalec je na podlagi statističnih podatkov ugotovil, da so organisti v kranjski dekaniji za današnje razmere izvečine preslabo plačani. Njih dohodki nikakor ne zadostujejo za preživljanje njih samih in njihovih družin. In če vendar le še za silo izhajajo, se to zgodi potom raznih postranskih zaslužkov. Za delo, ki ga organisti, ki so hkrati tudi cerkovniki, izvrše tekom leta pri kaki župni cerkvi — približno 1335 ur — bi morali — če računamo od ure najmanj po 2 K 50 vin. — dobivati letno 3337 K 50 vin.. Z ozirom na to pa, da imajo večinoma prosto stanovanje, da živijo na deželi, kjer so živela bolj po ceni kot v mestih, in ker opravljajo postranske službe, bi smeli gornji znesek nekoliko zmanjšati, tako da bi po vsej pravici morali organisti pri cerkvah z enim duhovnikom dobivati letno najmanj 2000, pri cerkvah z dvema ali tremi duhovniki pa najmanj 3000 K. Z ozirom na faktorje, ki naj bi preskrbeli to plačo: cerkev, občina in država je pa poročevalec povdaril zlasti občino ozir. župljane. Kar se tiče bire, naj bi se na vsak način obranila in naj bi bilo pri pobiranju bire več nadzorstva. Končno je zelo povdarjal razne postranske stroke,

ki naj bi se žnjimi bavil organist, da bi se gmotno opomogel, med temi zlasti pletarstvo in tkalstvo. Seveda bi pri ravnokar imenovanih strokah morala pomagati država, da bi se namreč že orgljarski učenci pri posebnih tečajih priučili dotičnih strok. Glede organistovske organizacije je poročevalec pripomnil, da se mu zdi umestno, če bi ista preosnovala po vzoru okrajnih bolniških blagajni, kjer mora biti včlanjen vsak uslužbenec. Pri tozadevni org. organizaciji bi nekaj plačevala cerkev, nekaj pa organist sam. Za temeljni fond naj bi po ukazu ordinariata prispevale cerkve z določenimi svotami. Predsednik Premrl se je g. poročevalcu na njegovem velikem zanimanju za organiste iskreno zahvalil in priporočil gg. duhovnikom, naj kar največ morejo store za naše organiste. — Na vloge, ki so se izročile na škofijski ordinariat, je dobil predsednik sledeči odgovor:

Na večkratne prošnje za izboljšanje gmotnega stanja organistov se je zadeva razpravljala tudi v seji škofijskega konzistorija dne 7. novembra 1919.

Na podlagi tega posveta se Vam sledeče odgovarja:

1. Ordinariat je vedno uvaževal slabo gmotno stanje organistov in imel skrb za izboljšanje plač. O tem pričajo ponovni odloki in naredbe v Škofijskem Listu zadnjih let. Ker pa se glede organistovske službe loči župnija od župnije, radi te mnogovrstnosti krajevnih razmer ni mogoče vprašanja rešiti za vse župnije enako.

2. Kadarkoli je kak župni urad prosil, da se organistu izboljša plača s sredstvi cerkvene imovine, se je vedno dalo po predlogu tozadevno dovoljenje.

3. Ordinariat bo v Škofijskem Listu priporočil župnim uradom, naj cerkvena predstojništva oddajajo organistom, ki se umejo na poljedelstvo, primeren kos cerkvenega zemljišča v najem.

4. Glede taks za posamezna cerkvene opravila, v kolikor pridejo v poštev za organista, se bo zadeva splošno uredila, ko bo urejeno denarno vprašanje.

5. Ker je pa v ljubljanski škofiji le malo župnij, kjer bi mogel organist živeti le od dohodkov svoje službe, ki sama po sebi tudi ne izpolnjuje vsega delavnega časa, priporoča ordinariat, naj bi se mlajši organisti priučili kaknega primernege rokodelstva, ki je po svojem delu združljivo z organistovsko službo, n. pr. krojaštva, urarstva, knjigoveštva i. t. d.

Ordinariat tudi želi, da bi se pri sprejemu v orgljarsko šolo na to gledalo.

† Anton Bonaventura
škof.

V društvo se sprejmejo sledeči novi člani organisti: Fran Dragar, Naklo; Ivan Turk, Stari trg pri Ložu; Štefan Biščak, Ambrus; Ivan Škrjanc, Škocijan pri Mokronogu; Jož f Benko, Špitalič; Franc Zaletel, Selo pri Šumbregu; Jakob Šuštar, Selo pri Kamniku; Josip Tekavec, Prežganje; Jakob Dežman, Konjšica; Matej Vurnik, Mirna peč; Jernej Merdavs, Št. Jurij pod Kumom; Jernej Krč, Jezersko in Franc Plevel, Trzin. — Društvena podpora se nakaže organistu Sevniku (100 K) in organistu Pavčiču (100) K. — Sklene se, zaprositi podporne člane za prispevke za l. 1919, na Škofijski ordinariat pa o priliki poslati deputacijo, ki naj ponovno obrazloži težki in skoro nevzdržljivi položaj pretežne večine naših organistov.

Organistovske podpore.

Škofijsko podporo so v l. 1919 prejeli sledeči organisti — član podpornega društva: Vinko Jovan, Dobrova pri Ljubljani, 100 K; Josip Sicherl, Žužemberk, 100 K; Luka Sevnik, Št. Jurij pri Grosuplju, 100 K; Franc Faciter, Staritrg pri Kočevju, 100 K; Ignacij Fabiani, Šmarjeta 100 K; Janez Čebulj, Cerklje pri Kranju, 150 K; Anton Marolt, Škocijan pri Turjaku 100 K; Ivan Osolnik, Dol pri Ljubljani, 100 K; Franc Lukman, Poljane nad Škofjo Loko, 100 K; Ivan Rems, Št. Rupert, 100 K; Anton Bohinc, Trata 100 K; Franc Pavčič, Rudnik, 100 K. Skupaj 1250 K. — Podpora iz društvene blagajne so tekom l. 1919 prejeli: Jakob Čadež, Koroška Bela, 150 K; Zdravko Ferlič, organist-begunec iz Koroškega, 10 K (dar); Josipina Mrak, soproga organista, Št. Vid pri Zatični, 50 K (dar); Franc Armeni 7 K (dar); Mavricij Slatnar, bivši organist v Smledniku, sedaj invalid, 200 K; Ignacij Fabiani, Šmarjeta 50 K; Luka Sevnik, Št. Jurij pri Grosupljem, 100 K; Franc Pavčič, Rudnik, 100 K; Ivan Bolé, Brezje, 150 K. Skupaj 817 K. Skupni znesek obojnih podpor 2067 K. —

Naši organisti vojaki.

Organist Anton Jobst, ki je pred vojsko služil v Žireh nad Idrijo se je 14. dec. t. l. srečno vrnil iz Albanije iz italijanskega ujetništva v svoj rojstni kraj Limače p. Brdo pri Šmohorju na Koroškem. Bolan je na malariji.

Koncertna poročila.

Koncerti v Ljubljani. — 12. septembra je v Unionovi — žal precej prazni — dvorani nastopil slovenski klavirski virtuoz Ciril Ličar z izbranim sporedom. Izkazal se je iznova kot pianist, ki smo nanj lahko ponosni. Njegova igra je nad vse lepa in globoko občutena. V istem koncertu je nastopila hrvatska koncertna pevka — altistinja gđc. Vilma de Thierry, odlična umetnica. Razpolaga s krasnim, polzodonečim organom. Oba, Ličar kot de Thierry sta nudila prvovrsten glasbenoumetniški užitek. — 23. sept. je v prej imenovani dvorani priredilo koncert Jugoslovansko akademsko društvo „Tomislav“ iz Varaždina. Zbor močan okrog 40 mladih pevcev pod vodstvom dr. Ernesta Krajanskega je izvajal več slovanskih umetnih skladb in dva venčka v odmorih si sledečih na odnih hrvatskih pesmi iz varaždinskega okraja in iz Medmurja. Izvajanje je bilo kar moč precizno, zlasti dinamično niansiranje izredno fino. Priznanje od strani občinstva povsem zaslužno. — 30. nov. je v proslavo narodnega praznika, — obletnice ujedinenja — napravilo koncert ljubljansko pevsko društvo „Slavec“. Moški in mešani zbor „Slavca“ pod vodstvom g. Mirka Premelča je pokazal sicer precej dobre volje, dosegel pa le srednji uspeh. Glasovi, zlasti ženski potrebujejo še mnogo vaje, da bodo godni za koncerte. Pri koncertu je sodeloval oddelek orkestra dravske divizije in operna pevca Levar in Stepniowski. — 4. dec. je koncertiral češki violinski virtuoz Vaša Přihoda iz Prage. „Slovenčev“ glasbeni poročevalec Marij Kogoj piše v „Slovencu“ št. 239, da je Přihoda pokazal mnogo dragocenega znanja, duše pa manj. Po dobri bi ga uvrstili med Balokoviča in Jovanoviča. — Najrazveseljivejši pojav med zadnjimi koncerti v Ljubljani je bil pač prvi nastop orkestra orkestralnega društva takajšnje Glasbene Matice pod vodstvom konservatorskega profesorja Karla Jeraja. Plemenita glasba je bila podana na kar moč plemenit in dovršen način. Kaj posebnega so bili končni pianissimi. Sedanji godalni orkester šteje okrog 40 članov, gospodov in dam. Ko bo dobil še pihala, smemo

upati, da bo to naš najboljši orkester. Pri koncertu orkestralnega društva je kot solist nastopil oboist-virtuoz g. Viljem Kopta, bivši profesor konservatorija v Petrogradu, sedaj profesor konservatorija v Ljubljani. Iz malega kosa lesa je izvil umetnik čudovite reči. Ob spremljevanju orkestra bi njegov inštrument pel še lepše, izraziteje. Upamo, da bomo imeli priliko g. prof. Kopto še slišati.

Stan. Premrl.

Dopisi.

Dole pri Litlji. Nekoliko bolj visoko leže tihe Dole, kak dopis bi tudi, mislim, zaslonj iskal po Glasbeniku, a vendar bi bilo napačno, ko bi kdo vsled tega sklepal na bolj malo ugodno stanje glasbe. Reči moram, da je, ozirajoč se na razmere, prav dobra. Pevskih moči nimamo ravno veliko, (7, včasih 8, malokrat kateri več), a v teh živi navdušenje za lepo umetnost in pod spretnim vodstvom krepko napredujejo. Ob slovesnostih pohite tudi na podružnice, dasi so zelo oddaljene in pota „romantična“ posebno ob snežnih zametih. Na višini 700, pri podružnici 800 m, smo s snegom dobri znanci. — Pesmi, ki jih pojemo, ne bom razkladal, ker so s kakimi izjemami precej iste kakor drugod, le latinske maše je, mislim, prav če omenim. Imamo jih, kakor pevcev, 7. Foerster: M. in hon. s. Caeciliae; Fr. Kimovec: M. in hon. s. Caeciliae; Hladnik: M. in hon. Rosarii B. M. V.; J. Gruber: Jubiläumsmesse; Aug. Zangl: Messe in C in 2 K. Kempterjevi: Pastoralmesse, in Messe in D. — Na visto pride tudi koralni Credo.

To bi bile pozitivne strani, a kakor pa ne smem zamolčati negativnih. Vzroki so različni, pa jih ne bom našteval, samo facta naj slede, o katerih bi želeli, da prenehajo. Pri peti latinski maši se še vedno sempatje oglasi slovenska pesem. Pri podružnici res skoro ni mogoče, a je zato tudi od sedaj naprej tiha maša, a doma, morebiti celo na praznik dup. 1. cl. c. Oct. priv. 2 ord.? Da pa orglje pri peti črni maši venomer done, je pa sploh redno, navada, ki pa seveda, kar tudi C. Gl. (7., 8., 9. št. 1919.) opozarja, ne drži. Ergo videant . . .

Levoslav.

Žužemberk. Ker že dolgo časa ni bilo kakega dopisa iz Žužemberka v C. Gl. naj se blagovolijo sprejeti skromne vrstice o cerkveni glasbi v tukajšnji župni-dekanijski cerkvi. Podpisani sem 1. oktobra 1906 odšel od tu v Ribnico, kjer sem služboval do 8. aprila 1918, na kar sem zopet prevzel tu službo organista in cerkvenika. Med tem časom, ko sem bil v Ribnici, sta tu službovala gg. tovariša: Peter Simčič in Davorin Colnarič. Prvi je odšel v Ameriko. Drugi pa v začetku nesrečne vojne na bojno polje. Da ni med časom, ko ni bilo organista popolnoma propadel cerkv. pevski zbor, je skrbel tedanji župni upravitelj, sedanji župnik in dekan veleč. gosp. Karol Gnidovec, kateremu gre zahvala in priznanje. Da kljub temu ni bilo na koru vse v redu, mi lahko priprdi vsak, kdor ima opraviti s pevskim zborom. —

Sedanji cerkveni pevski zbor: 3 soprani, 3 alti, 2 tenora in 2 do 3 basi. —

V času sv. birme in slovesne inštalacije novega župnika-dekana dne 29. 9. 1919 smo peli sledeče: Ecce sacerdos magnus. Ant. Foerster op. 69; mašna: Src kopernečih zv. št. 6. Dr. Fr. Kimovec, pred povzdig.: Ti sam gospod! zvezek št. 5. Dr. Ant. Faist. Marijina: Zdrava Mati . . . zvez. št. 6, Karlo Adamič, pri blagoslovu: Tantum ergo in Genitori, zvezek št. 5. Anton Foerster, po blagoslovu: Laudate Dominum. Cecillija I. del, pri sklepu pesem o škofovem obiskovanju. Gr. Rihar. — Pri navadnih mašah pojemo iz zvezkov raznih skladateljev kakor: Stanko Premrl, Dr. Fr. Kimovec, P. H. Sattner, A. Foerster, Dr. Faist in drugi. V zadnjem času smo se naučili 2 latinski maši: Slovensna Jubilejna maša, Jos. Gruber sp. 105 in „Salve Regina“ G. E. Stehle. — Jos. Siherl

Št. Janž na Dolenjskem. Zadnji dopis v Cerkv. Glasbeniku iz Rajhenburga, mi je dal povod, da tudi sam napišem par vrstic. Ne hvalim sebe pa tudi ne svojih pevcev in pevk — le v toliko omenim, da kjerkoli smo nastopili, povsod so bili poslušalci mnenja, da nam je povrnjen trud, ki ga imam jaz, in moji pevci predvsem moje pevke, ki so nekatere oddaljene nad eno uro hoda, pa kljub temu pridno hodijo k pevskim vajam dva do trikrat na teden!

Vojna tudi našemu zboru ni prizanesla, ter nam vzela šest dobrih pevcev. Vendar nisem bil nikoli v skrbeh in tiskah, kako bomo peli. Z ženskim štiriglasnim zborom sem začel delati. Foersterjeve Kantike, in Grumovo pesmarico v roke in hajd Moraiti. Seveda sem tudi stikoval še po drugih zbirkah. Dobro mi je služil Cerkv. Glasbenik, ki ga ima tukajšnji župni urad lepo vezanega prav iz početka njegovega izdajanja.

Večletna izkušnja me sili, da svetujem tudi drugim pevovodjem: poskusite tudi z ženskimi zbori; boste videli, da se hvaležno obnese!

Sedaj pa še nekaj!

Gg. organisti! Ali bi ne mogli nastopiti z našimi cerkvenimi in društvenimi zbori včasih v skupnem zboru? Moje mnenje je: v vsakem dekanatu naj bi se organisti in pevovodje dogovorili in odbrali recimo 8 — 10 narodnih pesmi ter skupno nastopili v kakem večjem kraju ter pokazali ljudem na deželi, da smo tudi mi delavci na kulturnem polju. Kaj pravite k temu? Tone Grom, pevovodja.

Razne reči.

△ V orgljarsko šolo v Ljubljani so bili v tekočem šolskem letu 1919/20 sprejeti: Rudolf Ahačič iz Trziča (je začetkom decembra izstopil), Josip Jovan iz Vranskega, Franc Kramar iz Iga, Janez Šustar iz Sel pri Kamniku, Franc Urh iz Podipe, Jožef Vodišek iz Gornjega Mokronoga pri Trebnjem, Anton Wornig iz Deštic na Koroškem, Ferdinand Zidar iz Dola pri Ljubljani, Ivan Žic iz Punata na otoku Krku in Pavel Žagar iz Trebelnega.

△ Podelitev nagrade. Lansko leto ob prihodu Čehov in Poljakov v Ljubljano in št. Janž na Dolenjskem je uredništvo „Slovenca“ razpisalo nagrado 5000 K (pettisoč kron) za najboljšo skladbo pesmi „Troveznica“. Natečaja seje udeležilo izredno mnogo skladateljev iz Slovenije, vseh hrvatskih pokrajin, Češke in Poljske. Razsodišče, sestojече iz skladateljev dr. Kimovca, Marija Kogoja, Antona Lajovica in Stanka Premrla, je nagrado soglasno prisodilo skladbi, doposlani pod motom „Iz naroda za narod“ ki jo je zložil mladi glasbenik Lucijan Marija Škerjanc.

△ Mons. dr. Andrej Karlin, ki ga je papež Benedikt XV. razrešil od škofijske stolice tržaško-koperske in ga imenoval za naslovnega škofa termskega (Themiscyra v Pontu) ter mu hkrati podelil naslov prelojnega asistenta papeževnega, se je naselil v ljubljanski škofiji. Poverjeno mu je vodstvo zavoda sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano.

△ 18. oktobra je umrl v Dobrničju na Dolenjskem tamošnji župnik Tomaž Rožnik. Pokojnik je bil izboren pevec, kot bogoslovec eno leto pevovodja zbora ljubljanskih gg. bogoslovcev. Zadnji čas je svojim župljanom oskrbel še nove jeklene zvonove. N. p. v m.!

△ 20. oktobra je v Mariboru preminul finančni komisar Anton Svetek, znan tudi kot glasbenik in pevovodja. Več o njem prihodnjič.

△ V izdaji „Glasbene Maticе“ je izšel klavirski album za slovensko mladino, ki prinaša 81 slovenskih narodnih pesmi, prirejenih za klavir od prof. Josipa Pavčiča. Prireditelj je zelo dobra in izvečine v lahko izvedljivem slogu. Namenjena je predvsem za nižjo in srednjo stopnjo klavirskega pouka. Album razprodaja „Glasbena Matica“. Cena 16 K. Priporočamo.

△ Knjiga „Cvetje na poti življenja“, spisala M. Elizabeta O. S. M. založil uršulinski samostan v Ljubljani, prinaša poleg lepih pesnitev tudi nekaj skladb ki jih je zložila M. Eleonora, znana organistinja v ljubljanskem uršulinskem samostanu. Med temi omenjamo zlasti uglasbitve k slikam „Osem blagrov“, pesmi za štiri- ali triglasni ženski zbor. Skladbe so zložene sicer v nekoliko že zastarelem slogu, a so primerne besedilu in izvečine dokaj čedne. Škoda je da se je skladateljica poslužila le štiri- oz. triglasnega stavka; zakaj enoglasni, k večjemu dvoglasni zbori s primernim spremljevanjem bi bili dosti bolj hvaležni, učinkujoči pa istotako, če ne še bolj!

Δ V župniji sv. Jakoba v Ljubljani so pred kratkim ustanovili Cecilijino društvo.

Δ Dosedanja nemška Filharmonična družba v Ljubljani je prešla v slovenske roke. 29. nov. se je vršil občni zbor družbe, ki ga je sklical v smislu društvenih pravil vladni upravitelj družbe, okrajni sodnik Anton Lajovic. Ker je zadnji čas pristopilo k društvu večje število Slovencev, ki so se udeležili občnega zbora, so dobili Slovenci večino. Ravnateljem društva je bil vzklicno izvoljen okrajni sodnik Anton Lajovic, odbornikom pa: kanonik dr. Fr. Kimovec, skladatelj Marij Kogoj, prof. dr. Pavel Kozina, notar dr. Josip Kregel, o. r. glavar dr. Milko Lubc, odv. dr. Jos. Oblak, prof. dr. Orel in glasb. učitelj Niko Štritof.

Δ Smrtna kosa med glasbeniki. — V Sudgalleju na Angleškem je umrla svetovnoznana operna pevka Adelina Patti. — V Pragi je umrl skladatelj Adolf Piskaček. Z'ožil je več oper, simfoničnih in komornih del, tudi nekaj cerkvenih skladb, med njimi eno Missa solemnis. Bil je prvi dirigent akadem. orkestra, pozneje več let pevovodja „Hlaho'a". Razun tega je deloval na več zavodih kot pevski učitelj. Tudi kot glasbeni poročevalec si je steke' zaslug za glasbeno kulturo med Čehi. — V Rimu je umrl italijanski operni skladatelj Leoncavallo, znan po svojih „Pajacih" („Pagliacci"). Ostale njegove opere so imele vse manjši uspeh. — Meseca julija je v Lipskem umrl prvak glasbenih učenjakov dr. Hugo Riemann. Več o njem v prihodnji številki.

Δ Nadarjeni hrvatski skladatelj frančškan O. Kamilo Kolb je vstopil na konservatorij v Ljubljani, kjer obiskuje kot glavna predmeta kontrapunkt in solopetje.

Δ So'rudnik našega lista g. Vinko Lovšin je vstopil k salezijancem. Sedaj biva v Kleczi dolni p. Wadowice na Poljskem. Z njim vred se nahaja ondi pri salezijancih še enajst drugih Slovencev.

Oglasnik.

P. Hugolin Sattner: **Dve Božični pesmi**. 1. Blažena noč, za sopran-solo zbor in orglje; 2. Najlepša noč, za alt-solo, zbor in orglje. V Ljubljani 1919. Za'ožila Jugoslovanska knjigarna, tiskali Blašnikovi nasledniki.

Dobro je zadeto božično čustvovanje v obeh, mehke melodije so z zadostno pestrimi bojami odete v mehke harmonije. Vendar pa sta pesmi pri vsej nežnosti umetniški krepki, cerkveni in kljub pestrosti in samostojnosti v spremljanju ne težki, tako da se bosta, če se nista letos — gotovo prihodnje leto z malodane vseh korov razlegali. Organista naj ne ostraši podoba fature, tempo je lagoden, ne hiter, z lahkoto bo zmagoval navidezne težave.

Še na nekatere tiskovne pogrške naj opozorim, da ne bo nepotrebnih dvomov. V 2. taktu prve pesmi imej spremljanje v soprano **cis** namesto prvega **dis** (analogen motiv prvemu taktu); v 6. taktu imej bas **g** mesto **gis** (**gis** je za to mehko nežnost preoster); v 11. taktu imej sopranski solo kot zadnjo noto **e** namesto **dis**; na tretji strani imej sopran v zadnjem taktu **d** namesto **dis**; na zadnji strani v zadnjem taktu 2. vrste imej bas **g** namesto **e**. V predzadnjih dveh taktih bi mi bilo ljubše, če bi se tenorski **des** držal dve četrtinki, nastop tonike v naslednjem taktu bi bil bolj izrazit. V predzadnjem taktu bi v tem slučaju altovo polovinko **b** razdelil v četrtinki **b** in **h**; **h** bi seveda postopal v **c**.

Živahnih, globoke radosti polnih pesmi smo veseli zlasti zato, ker tako poglobljenih božičnih pesmi n'namo ravno preveč na izbiro. Dr. Kimovec.

Hrvatska crkvena pjesmarica. Drugo ispravljeno i povečano izdanje. Izdalo glasbeno i pjevačko društvo „Vienac" u zagrebačkom nadbiskupskom sjemeništu u spomen 80 godišnjice svog opstanka. — O prvi izdaji Hrvatske pesmarice, izšle leta 1917, sem poročal v „C. Gl." v 5. in 6. št. istega leta, jo pohvalil in priporočil. Enako in še večjo pohvalo in priporočilo zasluži tudi sedanja, v maršičem izboljšana in z ne-

katerimi zelo lepimi starejšimi hrvatskimi pesmimi povečana izdaja. Poseben kras pesmarice so pesmi iz zbirke Gjura Veškovića iz l. 1807. in 1816., harmonizirane in s krasnimi pred- in poigrani opremljene od prof. Dugana. Kot dodatek so v pesmarico sprejete tudi dvojne lavretanske litanije (Novakove in Kolbove), Taclikova skladba „Dodji, Duše presveti“, zahvalna pesem, narodna himna „Ljepa naša domovina“, koralni „Libera“ in koralni odgovori pri sv. maši, oboje harm. Fr. Dugan. Harmonizacija speva „Libera“ na nekaterih mestih ne odgovarja popolnoma duhu koral; vsaj strogi koralisti je v celoti ne bodo odobraval. Nekaj mest med koralnimi odgovori pa je v melodiji sami ritmično pogrešenih, tako v Gloria: Tibi Domine (četrtinki na „Tibi“ mesto osmink), Sed libera nos a malo (četrtinka na zlogu „a“), in Amen pri „Jaganjče Boži“ (prva četrtinka). Pri prvem „Ita missa est“ je predpisani # odveč. — Zadnje imenovane pogreške seveda nikakor ne zmanjšajo vrednosti pesmarice kot take. Cena pesmarici je 12 K in se naroča pri pjevačkom društvu „Vienac“ v nadbiskupskem sjemeništu v Zagrebu.

Stan. Premrl.

Prispevki za „Cerkv. Glasbenik“.

	K
Karlo Adamič, stolni kapelnik, Senj	10—
Pavel Rančigaj, konservatorist, Ljubljana	5—
Matej Tomazin, kaplan, Sv. Križ pri Litiji	6—
Alojzij Mihelčič, organist, Metlika	20—
Alojzij Polič, organist, Postojna	10—
Anton Dolinar, kaplan, Jesenice (Gor.)	10—
Peter Janc, župnik, Vodice	40—
Župni urad, Krško	5—
Venceslav Skebe, učitelj, Preloka	4—
Josip Klemenčič, kaplan, Metlika	10—
Leopold Govekar, kaplan, Dole pri Litiji	20—
Vinko Lavrič, kaplan, Ribnica	10—
Peter Lpar, organist, Mengeš	5—

Vsakemu darovatelju posebej in vsem skupaj se najtopteje zahvaljuje

Upravništvo.

Ob koncu leta.

V težjih in za izdajanje lista neugodnejših razmerah še nismo zaključili nobenega letnika kot ga letos. Pa hvala Bogu, da smo mogli za našo cerkveno-glasbeno kulturo vsaj nekaj malega storiti in list, četudi po vsebini in zunanosti nekoliko šibkejši, vsaj pri življenju ohraniti. Zahvaljujemo se tem potom vsem našim sotrudnikom in jim izrekamo iskreni: Bog plačaj! Priporočamo se jim tudi za v bodoče. Naročnike prosimo, naj ostanejo listu še dalje zvesti.

Današnjemu listu prilagamo poštno položnice za obnovitev naročnine za l. 1920. Žal, da ne moremo ostati pri letošnji ceni, ampak smo vsled vedno večjih tiskarskih stroškov prisiljeni zvišati naročnino na 20 K, za dijake pa na 12 K.

Srečno novo leto vsem.

Uredništvo in upravništvo „Cerkvenega Glasbenika“.

Današnjemu listu je priložena glasbena priloga: 1. Sveta noč, za meš. zbor, zl. Stanko Premrl; 2. Antifona za sv. Tri Kralje za meš. zbor, zl. dr. Frančišek Kimovec.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

